

MOLDOVA

- ▼ Maturitatea Guvernare Digitală: **B, înalt**
- ▼ Țară cu venituri medii joase
- ▼ % de emigranți din totalul populației: **31% (1m)**
- ▼ Remitențe în PIB: **16.3% (\$1876m)**
- ▼ Politică dedicată diasporei: ✓
- ▼ Instituție dedicată diasporei: ✓

Strategia de digitalizare

Guvernul a lansat prima Strategie de transformare digitală a Republicii Moldova în 2013. Cu sprijinul PNUD, acesta elaborează în prezent o nouă strategie 2023-2030. Unul dintre principalele rezultate ale acestei strategii a fost crearea Agenției de Guvernare Electronică (AGE), care oferă servicii electronice cetățenilor săi, cu un accent deosebit pe serviciile digitale pentru diaspora.

Comunitățile din diaspora pot accesa diverse servicii AGE, cum ar fi serviciul de semnătură electronică al guvernului (MSign), secțiunea de informare a diasporei de pe portalul serviciilor publice și portalul cetățenilor cu diverse servicii dedicate pentru diasporă (de exemplu, solicitarea unui certificat de naștere).

Implicarea și competențele diasporei

Cadrul instituțional:

- ▼ Biroul pentru Relații cu Diaspora din cadrul Cancelariei de Stat a Guvernului Republicii Moldova – principala instituție de coordonare responsabilă de politicile diasporei (înființată în 2012); BRD gestionează platforma oficială de comunicare Emoldovata.
- ▼ Comitetul interministerial pentru diasporă, migrație și dezvoltare, din care fac parte principalele instituții și ministere care se ocupă de politicile privind migrația și diaspora și Biroul Național de Statistică, creat în 2017. BRD conduce Secretariatul acestui Comitet și este instituția direct implicată în stabilirea acestui mecanism.
- ▼ Ministerul Muncii și Protecției Sociale - responsabil pentru punerea în aplicare a politicilor de angajare a diasporei, de emigrare, de întoarcere și de reintegrare și contribuie la protecția drepturilor lucrătorilor migranți și garanțiilor sociale ale acestora.
- ▼ Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene - actor-cheie în relația cu profesioniștii din diasporă, asigură accesul la servicii consulare și garantează protecția drepturilor cetățenilor moldoveni peste hotare.

1 GTMI este media simplă a scorurilor normalizate ale celor patru componente - Indicele sistemelor guvernamentale de bază (CGSI), Indicele de furnizare a serviciilor publice (PSDI), Indicele de implicare a cetățenilor (CEI) și Indicele facilitatorilor GovTech (GTEI) - care măsoară maturitatea domeniilor de interes GovTech pe baza a 48 de indicatori-cheie, după cum se explică în acest capitol. A se vedea: Indicele de maturitate GovTech: Stadiul transformării digitale a sectorului public (2021) Banca Mondială

- ▶ Ministerul Educației și Cercetării - principalul actor pentru recunoașterea competențelor, a programelor de formare și educație care implică profesioniști din diaspora și pentru atragerea de talente din diaspora.
- ▶ Rețeaua de puncte focale pentru diaspora, migrație și dezvoltare (DMD) funcționează în întreaga țară la nivel central și local.

Cadrul strategic/juridic:

- ▶ Moldova adoptă o abordare transversală „la nivelul întregului guvern” în ceea ce privește diaspora, migrația și dezvoltarea (DMD), la nivel național și local. DMD este integrată în toate instituțiile, ceea ce oferă un potențial interesant de analiză a modului în care abordarea DMD a influențat registrul său de competențe și ar putea ghida secția pentru diaspora cu o coordonare instituțională similară.
- ▶ Strategia națională Diaspora 2025 elaborată cu sprijinul PNUD și OIM, este în curs de implementare. Aceasta se concentrează în mod special pe îmbunătățirea și dezvoltarea de noi servicii pentru comunitățile diasporei din întreaga lume. Strategia include patru obiective: i) elaborarea și dezvoltarea cadrului strategic și operațional al domeniului diaspora, migrație și dezvoltare; ii) asigurarea drepturilor diasporei și consolidarea încrederii; iii) mobilizarea, valorificarea și recunoașterea potențialului uman al diasporei; iv) implicarea directă și indirectă a diasporei în dezvoltarea economică durabilă. Dimensiunea competențelor nu este unul dintre obiectivele principale, dar referiri la aceasta pot fi găsite în mod transversal la obiectivele iii) și iv).
- ▶ Planul de acțiuni al Guvernului pentru 2020-2023 se concentrează pe necesitatea de a debloca potențialul uman și profesional al diasporei în procesul de luare a deciziilor.
- ▶ Ghidul de reintegrare a cetățenilor moldoveni de peste hotare, elaborat cu sprijinul SDC și menit să sprijine facilitarea reintegrării și întoarcerii membrilor diasporei.

Ministerul Educației și Cercetării (MEC) a depus eforturi semnificative pentru a răspunde nevoilor membrilor diasporei care se întorc în Moldova. În 2019, MEC a aprobat două documente în acest sens:

- ▶ recunoașterea și echivalarea actelor de studii și a calificărilor obținute în străinătate.²
- ▶ validarea educației non-formale și informale.³

Acesta din urmă a fost elaborat pentru a oferi un cadru normativ pentru identificarea, documentarea, evaluarea și certificarea unei astfel de formări. Acest instrument recunoaște în mod oficial competențele și abilitățile dobândite în mod informal sau non-formal de către migranții din străinătate, ajutând la reintegrarea cu succes a acestora pe piața locală a muncii.

Pentru mai multe informații despre abordarea Moldovei în ceea ce privește implicarea diasporei, citiți fișa de țară EUDiF privind Moldova.

Inițiative legate de transferul de competențe din diasporă:

A. Programe de transfer de competențe pe termen scurt din diaspora, inițiate de organizațiile internaționale:

- ▶ Centrul de implicare a diasporei (Diaspora engagement hub)
Calendar: 2016 - în curs de desfășurare

2 *Ordinul nr. 1702 din 26.12.2019 privind recunoașterea și echivalarea diplomelor și calificărilor obținute în străinătate*, disponibil la adresa: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ordin_1702_de_aprobare_a_regulamentului_de_recunoastere.pdf

3 OIM Moldova (2020). *Ghidul practic pentru validarea competențelor dobândite în contexte de educație non-formală și informală (nivelurile 3, 4, 5 ale CNMR)*, disponibil la: <https://moldova.iom.int/resources/practical-guidelines-validation-competences-acquired-non-formal-and-informal-education-contexts-levels-3-4-5-nccrm>.

Condusă de: BRD în parteneriat cu OIM și SDC. În 2022, BRD a lansat un nou grant în cadrul programului DEH, finanțat exclusiv de la bugetul de stat.

Scop: Sprijinirea cetățenilor moldoveni de peste hotare în implementarea ideilor lor și valorificarea capitalului uman și profesional al diasporei în dezvoltarea socio-economică națională și locală. Din 2023, programul DEH este în întregime finanțat de bugetul de stat, drept angajament al Guvernului față de partenerii de dezvoltare.

Format: granturi mici (care acoperă desfășurarea, deplasarea și activitățile, nu și expertiza);

Activități: Subprogramele DEH oferă:

- *Diaspora Professional Return* - programe de transfer de competențe pe termen scurt pentru migranții cu înaltă calificare (2 săptămâni - 2 luni).
- *Proiecte inovatoare ale diasporei*, care vizează reprezentanții diasporei pentru transferul de cunoștințe, experiență și bune practici internaționale.
- *Abilitarea femeilor din diasporă* - vizează îmbunătățirea condițiilor sociale și economice ale femeilor migrante prin transferul de cunoștințe și competențe.
- *Program pentru tinerii din diasporă* (18-35 ani) contribuie la dezvoltare economică, socială, culturală, educațională și implicare civică.
- *Program de susținere a activităților educaționale și culturale în diasporă*, pentru asociații diasporale și centre educaționale în țările de destinație.

B. Rețele de cunoștințe și competențe:

▼ Grupurile de excelență ale diasporei

Condusă de: BRD și OIM Moldova

Calendar: lansat în 2017

Scop: Utilizarea expertizei profesioniștilor din diasporă pentru a sprijini dezvoltarea în domenii specifice.

Sectoare: dezvoltare economică, sistemul judiciar, mediu și sănătate.

Activități: transferuri de cunoștințe și proiecte inovatoare

▼ Mentor ME

Condus de: voluntari din diasporă

Calendar: 2014 - în curs de desfășurare

Activități: oferă mentorat, îndrumare, schimb de cunoștințe și expertiză pentru cetățenii din Moldova

▼ „DiasporaConnect”-

Calendar: 2020 - în curs de desfășurare

Condusă de: ONG Fortius

Scop: Să servească drept un „LinkedIn pentru diaspora moldovenească” (incluzând aproximativ 1000 de profiluri), să creeze o comunitate de profesioniști și să împărtășească cunoștințe legate de diverse domenii profesionale.

Activități: membrii diasporei se pot înregistra pe un portal online, își pot crea un profil pentru a implementa proiecte, organiza traininguri, face schimb de informații pe forum, caută parteneri și posta oferte de muncă.

Notă: BRD și alte ministere contactează frecvent DiasporaConnect pentru a căuta experți sectoriali pe teme precum mediu, ICT, cercetare, inginerie etc.

BRD și-a exprimat dorința de a prelua DiasporaConnect, înainte de a crea EMoldova ta. Cu toate acestea, fondatorul a preferat să mențină caracterul „neutru” al platformei și al cadrului original (creat de diasporă), ca actor non-statal, fără afiliere politică. În prezent, colectarea de fonduri continuă să acopere costurile de întreținere și gestionare, deoarece resursele sunt limitate.

Registru de competențe: e Moldova ta (gov.md) = “Aceasta este Moldova ta!”

Context

O platformă de comunicare online pentru diasporă, migrație și dezvoltare, condusă de Biroul pentru Relații cu Diaspora. Platforma eMoldovata a fost lansată în 2021 cu sprijinul donatorilor internaționali, cu ocazia Congresului Diasporei, care se organizează o dată la doi ani. În prezent, platforma este gestionată de BRD.

Obiective

- ▼ Promovarea implicării diasporei
- ▼ Servicii de informare pentru diasporă
- ▼ Comunicarea cu diaspora
- ▼ Mobilizarea expertizei diasporei și transferul de competențe
- ▼ Consolidarea relațiilor cu diaspora
- ▼ Participarea activă a diasporei la dezvoltarea țării

Finanțare (inclusiv donatori, dacă este cazul)

Platforma a fost conceptualizată, concepută și dezvoltată cu sprijinul partenerilor internaționali - Agenția Elvețiană pentru Cooperare și Dezvoltare (SDC) și OIM. Pregătirea a început în 2019. Conceptualizarea și dezvoltarea au fost asigurate de SDC, care a acoperit costurile unui consultant local desemnat să ajute BRD în acest proces. În prezent, BRD deține și gestionează platforma, pe baza resurselor din cadrul bugetului de stat.

Echipa (inclusiv partenerii)

Platforma a fost elaborată de un grup de lucru creat sub auspiciile BRD. Din echipă au făcut parte reprezentanți ai SDC, BRD, principalele părți interesate naționale, consultate în diferite etape în cadrul Comitetului interministerial privind diaspora, migrația și dezvoltarea (de exemplu, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Economiei). Un consultant a fost desemnat și angajat pentru a dezvolta și conceptualiza platforma (cu suportul financiar al SDC). Membrii diasporei au fost, de asemenea, consultați în timpul procesului de proiectare, prin intermediul unui chestionar și al unor consultări online prin platforma de consultare www.particip.gov.md.

În prezent, BRD are un membru al personalului care este responsabil pentru comunicarea și actualizarea datelor pe platformă, care a primit îndrumare și formare din partea companiei IT care a dezvoltat platforma. Suportul și monitorizarea IT sunt oferite de Cancelaria de Stat, în subordinea căreia se află BRD.

Calendarul de proiectare și dezvoltare

Pentru dezvoltarea platformei, BRD a întreprins următoarele acțiuni:

- ▼ Includerea acțiunilor de dezvoltare a Platformei în documentele de politici (Planul de acțiuni al Guvernului; Planurile de acțiuni ale Cancelariei de Stat și ale BRD).
- ▼ Cooperarea cu partenerii de dezvoltare și căutarea oportunităților de finanțare

Procesul de proiectare a inclus următoarele etape:

- ▼ Analiza necesităților (sondaj și consultări cu principalele părți interesate) - a început în aprilie 2019. Condușă de BRD și ghidată de SDC;
- ▼ Recrutare și consultanță (Caietul de sarcini pentru consultantul care dezvoltă platformele și semnarea contractului de servicii) - BRD cu donatorii. Consultantul a fost plătit de SDC;
- ▼ Elaborarea conceptului (analiza bunelor practici, evaluarea necesităților și etapele de ghidare pentru platformă) - cu îndrumarea tehnică a SDC;
- ▼ Programare (pregătirea unor specificații IT clare pentru platforma digitală, care trebuie să includă structura așteptată a platformei; elementele funcționale ale paginii web; elemente generale, de securitate, software etc.)
- ▼ Testare (2020) - BRD împreună cu donatorul și furnizorul de software
- ▼ Promovare (lansare la Congresul Diasporei din 2021) condusă de BRD;
- ▼ Menținere și actualizare (cu sprijinul SDC și OIM) - 2021-2022.

Conceptul de design al platformei a inclus:

- ▼ Structura platformei
- ▼ Proiect de chestionar privind analiza necesităților de informare și comunicare din partea diasporei
- ▼ Exemplu de primă pagină a platformei
- ▼ Foaia de parcurs pentru testarea și dezvoltarea sa

Publicul țintă și tipurile de utilizatori

- ▼ Nativi din RM care locuiesc în străinătate și sunt dornici să mențină legături durabile;
- ▼ Nativi din RM care locuiesc peste hotare și sunt dornici să se întoarcă;
- ▼ Cetățenii din RM care intenționează să plece în străinătate;
- ▼ Instituții publice, academice, private și de afaceri din RM

Caracteristici tehnice (tehnologie)

Platforma este găzduită de un furnizor național de servicii informatice.

Printre caracteristicile obligatorii ale platformei BRD se numără: concentrarea asupra experienței utilizatorului, accesibilitatea, ușurința de navigare, existența legăturii inverse. Contactul direct cu utilizatorii se face prin intermediul unui help desk plasat pe prima pagină.

În ceea ce privește informațiile despre conținut, platforma include diverse secțiuni care sunt disponibile public:

- ▼ Secțiuni care oferă informații despre cadrul legal și instituțional privind DMD
- ▼ Secțiuni care oferă oportunități de implicare a diasporei (de exemplu, investiții, afaceri)
- ▼ Secțiunea privind oportunitățile de implicare în dezvoltarea țării (de exemplu, transfer de expertiză, stagii, voluntariat, consultări publice).
- ▼ O secțiune care să faciliteze profilarea competențelor și transferul de cunoștințe din diasporă. Platforma generează un formular online pentru membrii diasporei, denumit „Furnizați expertiza dumneavoastră”.
- ▼ O secțiune cu povești de succes din diasporă, menită să inspire o mai bună implicare.

Launching the "eMoldovaTa.gov.md" Platform

<ul style="list-style-type: none"> ◆Diaspora-Migration-Development (DMD) policy <ul style="list-style-type: none"> • DMD vision • Regulatory framework • Institutional framework ◆Migration <ul style="list-style-type: none"> • Bilateral agreements – Useful information for employment abroad • Diplomatic and consular missions of the RM ◆Diaspora <ul style="list-style-type: none"> • Government-Diaspora (DRB; Programs for the diaspora; Cooperation with development partners) • Diaspora Educational Centers • List of diaspora associations • Success stories • Philanthropy ◆Become an entrepreneur at home: <ul style="list-style-type: none"> • Investment opportunities in the RM • Business support programs • Invest at home ◆Get involved at home! <ul style="list-style-type: none"> • Scholarships and internships • Opportunities for volunteers • Your initiative • Providing expert services to institutions in the RM • Public consultations 	<ul style="list-style-type: none"> Return/Guidance and Public Services ◆News/Events (feedback form: Share your news with us) Voting abroad E-library Frequently asked questions Virtual map of diaspora associations and educational centers E-learning Partners Useful Links Employment ads Useful groups on social networks Blog/registration for diaspora associations "eMoldovaTa" Telegram Platform usefulness feedback form
---	---

Strategia de comunicare

BRD nu are o strategie de comunicare pentru implicarea diasporei. În prezent, BRD colaborează cu GIZ în cadrul proiectului Policy Advisory Fund pentru a elabora o strategie cuprinzătoare în acest sens (în 2023). Mai multe detalii aici: [Sprijinirea procesului de reformă pro-europeană a Moldovei \(giz.de\)](#) - Un consultant extern a fost angajat de GIZ pentru a ghida și ajuta BRD să elaboreze strategia.

Pentru lansarea și promovarea platformei, BRD a fost ghidat de SDC.

Mijloacele de comunicare socială au fost utilizate pe scară largă pentru a implica și consulta diaspora în procesul de proiectare a platformei (focus-grupuri, consultări publice, întâlniri bilaterale etc.). Canalele de comunicare ale BRD utilizate în prezent se bazează pe Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei pentru diaspora 2025, inclusiv buletinul electronic periodic pentru diaspora, platforma digitală și rețelele sociale (telegramă, Facebook, Ok.ru).

Mesaje cheie pentru lansare și promovare: denumirea „aceasta este Moldova ta” trebuia să atragă și să declanșeze atenția diasporei, în special după Covid-19. BRD a promovat foarte activ platforma prin intermediul rețelelor de socializare, în special pe Facebook, care este cea mai răspândită platformă de socializare pentru diaspora moldovenească.

Calendar: platforma a fost pregătită în perioada 2019-2020 și lansată în 2021 cu ocazia Zilelor Diasporei și a Congresului Diasporei. Congresul diasporei are loc o dată la doi ani.

Feedback-ul utilizatorului

Există o monitorizare constantă a platformei. Rezultatele sondajelor periodice privind gradul de satisfacție a utilizatorilor sunt utilizate pentru a îmbunătăți conținutul și modalitățile de interacțiune cu grupurile țintă.

- ◆ Utilizatorii își pot oferi feedback-ul folosind butonul “propune” de la rubrica “sugestii privind utilitatea platformei”;
- ◆ Pe baza întrebărilor și solicitărilor primite, secțiunea Întrebări frecvente va fi dezvoltată de BRD în viitorul apropiat.

Analiza site-ului

În prezent, BRD a menționat că secțiunea „oferă-ți expertiza” nu este utilizată de diasporă. Prin urmare, nu au fost organizate transferuri concrete de competențe din partea diasporei prin intermediul platformei digitale. Cu toate acestea, platforma este încă nouă și, odată cu noua lansare a granturilor în cadrul hub-ului de implicare a diasporei (DEH), BRD speră să implice mai activ diaspora în mod direct prin intermediul platformei. Diaspora continuă să contacteze BRD prin alte canale: e-mail, Facebook, contacte, întâlniri publice, evenimente. Relațiile interpersonale rămân o preferință puternică.

Provocări

Finanțare, dependență de sprijin extern pentru proiectare și dezvoltare

- ▼ Resurse umane limitate în cadrul BRD responsabile de întreținerea și modernizarea platformei
- ▼ Pandemia Covid 19 a afectat implementarea și lansarea acesteia

Lecțiile învățate

- ▼ Este esențial să se țină cont de instruirii și îndrumări specializate pentru personalul care va fi responsabil de administrarea și gestionarea platformei, mai ales dacă unitatea nu are personal IT dedicat, cum este cazul BRD.
- ▼ Să ia în considerare formate diverse și adaptate de promovare a platformei, inclusiv prin intermediul rețelor sociale. În cazul Republicii Moldova, Facebook a jucat un rol important pentru a ajunge la diaspora, în special la tinerii din diasporă.
- ▼ Este important să se asigure o înțelegere și o comunicare clară cu privire la rolurile părților interesate de stat care vor fi responsabile de furnizarea și actualizarea informațiilor și datelor pentru platformă.

